EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2023 12 20
COM(2023) 799 final

2023/0469 (NLE)

Pasiūlymas

TARYBOS SPRENDIMAS

dėl pozicijos, kurios Europos Sąjungos vardu turi būti laikomasi dėl pasiūlymų iš dalies pakeisti Europos laukinės gamtos ir gamtinės aplinkos apsaugos konvencijos II ir III priedėlius pateikimo rengiantis Konvencijos nuolatinio komiteto posėdžiui

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO DALYKAS

Šis pasiūlymas dėl Tarybos sprendimo yra susijęs su Sąjungos vardu pateiktinu pasiūlymu dėl vilkų (*Canis lupus*) iš dalies pakeisti Europos laukinės gamtos ir gamtinės aplinkos apsaugos konvencijos (Berno konvencijos) II ir III priedėlius ir pozicija, kurios Sąjungos vardu turi būti laikomasi dėl to pasiūlymo, Konvencijos nuolatinio komiteto posėdyje.

2. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

2.1. Europos laukinės gamtos ir gamtinės aplinkos apsaugos konvencija

1979 m. Europos laukinės gamtos ir gamtinės aplinkos apsaugos konvencija (Berno konvencija) (toliau – Konvencija) siekiama užtikrinti Europos laukinės floros ir faunos ir jų natūralių buveinių išsaugojimą, ypač kai joms išsaugoti būtinas kelių valstybių bendradarbiavimas. Tai tarpvyriausybinė sutartis, sudaryta Europos Tarybos iniciatyva. Konvencija įsigaliojo 1982 m. birželio 1 d. Nuo 1982 m. rugsėjo 1 d. Europos Sąjunga yra šios Konvencijos Susitariančioji Šalis[1]. 2024 m. balandžio mėn. bus 50[2] Konvencijos Susitariančiųjų Šalių, įskaitant visas ES valstybes nares.

2.2. Nuolatinis komitetas

Nuolatinis komitetas – sprendimus priimantis Konvencijos organas, kuriam suteikti įgaliojimai vertinti rūšių išsaugojimo būklę[3] ir prireikus persvarstyti, ar jos turi būti įtrauktos į Konvencijos priedėlius. Jo funkcijos išdėstytos Konvencijos 13–15 straipsniuose ir apima galimus Konvencijos ar jos priedėlių teksto pakeitimus.

Komitetas renkasi bent kartą per dvejus metus arba kai to reikalauja dauguma Susitariančiųjų Šalių. Pastaruosius 40 metų Nuolatinis komitetas susirenka kiekvienų kalendorinių metų pabaigoje. Kitas eilinis (44-asis) Nuolatinio komiteto posėdis įvyks 2024 m. gruodžio 2–6 d.

Tarybai priėmus siūlomą sprendimą, Sąjunga galėtų prašyti ir gauti leidimą surengti neeilinį Nuolatinio komiteto posėdį pagal Konvencijos 13 straipsnio 4 dalį ir Nuolatinio komiteto darbo tvarkos taisyklių 1B taisyklę, kadangi turi reikiamą šalių daugumą. Posėdis galėtų įvykti 2024 m. pirmojo pusmečio pabaigoje ir turėtų būti sušauktas likus bent šešioms savaitėms iki nustatytos posėdžio pradžios dienos.

2.3. Numatomi Nuolatinio komiteto aktai

Siūlomo sprendimo tikslas – Sąjungos vardu pasiūlyti iš dalies pakeisti Konvencijos II ir III priedėlius, t. y. sumažinti vilkų (*Canis lupus*) rūšies apsaugos lygį perkeliant ją iš II priedėlio (griežtai saugomos faunos rūšys) į III priedėlį (saugomos faunos rūšys).

Siūloma, kad Sąjunga pateiktų pakeitimo pasiūlymą rengiantis 44-ajam Nuolatinio komiteto posėdžiui arba ankstesniam neeiliniam posėdžiui, kurį surengti gali paprašyti Sąjunga. Pagal Konvencijos 17 straipsnį pakeitimų pasiūlymų pateikimo terminas – bent du mėnesiai iki Nuolatinio komiteto posėdžio dienos.

---

1 1981 m. gruodžio 3 d. Tarybos sprendimas 82/72/EEB dėl Europos laukinės gamtos ir gamtinės aplinkos apsaugos konvencijos sudarymo (OL L 38, 1982 2 10, p. 1).

2 2023 m. rugsėjo 5 d. Baltarusija pranešė denonsavusi Berno konvenciją. Taikant Konvencijos 23 straipsnio 2 dalį denonsavimas įsigalios 2024 m. balandžio 1 d.

3 Pagal Berno konvencijos 14 straipsnio 1 dalį: „<...> nuolat peržiūrėti šios Konvencijos nuostatas, įskaitant jos priedėlius, ir daryti pakeitimus, jeigu jie reikalingi.“

Pagal Konvencijos 17 straipsnį priedėlių pakeitimas turi būti priimtas dviejų trečdalių Susitariančiųjų Šalių balsų dauguma. Jeigu prieštaravimų nepareiškia trečdalis Susitariančiųjų Šalių, pakeitimas toms Susitariančiosioms Šalims, kurios nepareiškė prieštaravimų, įsigalioja praėjus trims mėnesiams nuo jo priėmimo dienos.

Sąjungos pozicija dėl pasiūlymo iš dalies pakeisti Konvencijos priedėlius (ir juos priimti Nuolatiniame komitete) nustatoma Tarybos sprendimu, priimamu remiantis Komisijos pasiūlymu, pagal SESV 218 straipsnio 9 dalį, nes tokie pakeitimai Sąjungai turės teisinę galią.

3. POZICIJA, KURIOS TURI BŪTI LAIKOMASI SĄJUNGOS VARDU

3.1. Dabartinis vilkų (*Canis lupus*) teisinis statusas pagal Berno konvenciją

Gyvūnų rūšys į II arba III priedėlį iš pradžių buvo įtrauktos remiantis 1979 m. derybų dėl Konvencijos metu turėtais moksliniais duomenimis ir Europos Tarybos Europos gamtos ir gamtos išteklių apsaugos komiteto parengtais žinduolių, paukščių, varliagyvių ir roplių, kuriems Europoje gresia išnykti, sąrašais[4]. Konvencijos 1 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad „*ypatingas dėmesys yra skiriamas <...> nykstančio[m]s ir mažėjančio[m]s rūš[im]s*“[5]..

Vilkų (*Canis lupus*) rūšis į Konvencijos II priedėlį (griežtai saugomos rūšys) įtraukta nuo Konvencijos įsigaliojimo 1982 m. Dvylika atskirų Susitariančiųjų Šalių (iš jų devynios ES valstybės narės) pasinaudojo galimybe pagal 22 straipsnį pasirašydamos arba ratifikuodamos sutartį pateikti išlygų dėl vilkų rūšies įtraukimo (Bulgarija, Čekija, Ispanija, Latvija, Lenkija, Lietuva, Slovakija, Slovėnija, Suomija, Šiaurės Makedonija, Turkija ir Ukraina). Konkrečiau, iš ES valstybių narių Suomija, Latvija, Lenkija, Čekija, Slovakija, Slovėnija ir Bulgarija pareiškė visapusiškas išlygas dėl bet kokios vilkų rūšies apsaugos, o Lietuva ir Ispanija pareiškė išlygą dėl griežtos vilkų apsaugos pagal II priedėlį, tačiau įsipareigojo užtikrinti apsaugą pagal III priedėlį, kad būtų galima tvariai valdyti vilkų populiacijas.

Nuo 2006 m. Šveicarija tris kartus (2006, 2018 ir 2022 m.) siūlė vilkų rūšį, taigi ir visas vilkų populiacijas, kurioms taikoma Konvencija, iš Konvencijos II priedėlio perkelti į III priedėlį. Dėl nepakankamo Susitariančiųjų Šalių palaikymo Nuolatinis komitetas tų pasiūlymų nepriėmė.

Europos Parlamentas savo 2022 m. lapkričio 24 d. rezoliucijoje dėl gyvulininkystės ir stambiųjų plėšrūnų apsaugos Europoje[6] palankiai įvertino tai, kad punktas „Pasiūlymas dėl pakeitimo: vilko (*Canis lupus*) perkėlimas iš Konvencijos II priedėlio į III priedėlį“ buvo įtrauktas į Berno konvencijos nuolatinio komiteto 42-ojo posėdžio darbotvarkę, ir pabrėžė, kad dėl vilkų išsaugojimo būklės visos Europos mastu jų apsaugos statuso sušvelninimas ir atitinkamai siūlomo pakeitimo priėmimas yra pateisinamas.

3.2. Pasiūlymo vilkų (*Canis lupus*) rūšį perkelti iš Konvencijos II priedėlio (griežtai saugomos faunos rūšys) į III priedėlį (saugomos faunos rūšys) motyvai

Berno konvencijoje nėra aiškiai nurodyta, kokiais kriterijais remiantis rūšys įtraukiamos į II arba III priedėlį. Konvencijos nuolatinio komiteto rekomendacijoje Nr. 56 (1997 m.)[7] pateikiamos įtraukimo į Konvencijos I ir II priedėlius gairės. Tose gairėse rekomenduojama, kad siūlydamos II priedėlio pakeitimus Susitariančiosios Šalys atsižvelgtų į šiuos aspektus:

4 Žr. Europos laukinės gamtos ir gamtinės aplinkos apsaugos konvencijos aiškinamąją ataskaitą (https://rm.coe.int/16800ca431).

5 Berno konvencijos 1 straipsnio 2 dalis (https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=treaty-detail&treatynum=104).

6 Europos Parlamento rezoliucija 2022/2952(RSP) (https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0423_LT.html).

7 Konvencijos nuolatinio komiteto rekomendacija Nr. 56 (1997 m.) (https://rm.coe.int/168074680c).

„*1. Grėsmė. Bus atsižvelgiama į grėsmės kategoriją, rūšies pažeidžiamumą dėl jos buveinėje vykstančių pokyčių, ypatingą ryšį su nykstančia buveine, populiacijos lygio tendencijas ir svyravimus, taip pat pažeidžiamumą dėl galimo netvaraus naudojimo. Bus atsižvelgiama į tai, ar rūšis mažėja centrinėje jos paplitimo teritorijoje, ar jai kyla grėsmė tik paplitimo arealo pakraštyje.*

*2. Ekologinis vaidmuo. Bus atsižvelgiama į rūšies ekologinį vaidmenį, pavyzdžiui, į jos padėtį ar vaidmenį mitybos grandinėje (t. y. plėšrieji paukščiai, vabzdžiais mintančios rūšys, kaip antai šikšnosparniai), į jos struktūrinį vaidmenį ekosistemose (t. y. koralai, viržynai), į tai, kad nuo jos gali būti labai priklausomos nykstančios rūšys ar nykstančios ekosistemos (t. y. jūriniai fanerogamai, kaip antai tikroji poseidonija (*Posidonia oceanica*)), arba į riziką, kad jai kils grėsmė dėl naudojimo (pvz., moliuskai* Lithophaga lithophaga*).*“

Konvencijos 2 straipsnyje nurodytas tikslas pasiekti tokį populiacijos lygį, kuris „*reikalingas ekologiniu, moksliniu ir kultūriniu požiūriu, atsižvelgiant taip pat į ekonominį bei rekreacinį reikalingumą <...>*“.

Dabartinės vilkų išsaugojimo būklės tendencijos Europoje

Ilgai tyčia persekioti ir dėl to daugumoje Europos šalių išnykę vilkai dėl kelių ekologinių, socialinių ir teisinių pokyčių derinio (teisinės apsaugos, žemės apleidimo, natūralių miškų atsikūrimo, laukinių kanopinių populiacijų augimo, visuomenės požiūrio į šią rūšį pasikeitimo) išliko, o XX a. pabaigoje, ypač pastaruosius 10–20 metų jų populiacija sparčiai atsikuria. Palyginus 2000[8], 2005[9] ir 2016 m.[10] rūšies paplitimo žemėlapius matyti, kad devynių daugiausia tarpvalstybinių vilkų subpopuliacijų apgyventas paplitimo arealas Europoje labai išsiplėtė. Šiuo metu ši rūšis aptinkama visose žemyninės Europos šalyse, o kai kuriose jų gyvena didelės daugiau nei 1 000 individų populiacijos.

2022 m. rugsėjo mėn. Europos stambiųjų plėšrūnų iniciatyvos (LCIE) grupei Berno konvencijos tikslais parengus naujausią vilkų išsaugojimo būklės informaciją[11] paaiškėjo, kad ES veikiausiai iš viso yra apie 19 000 vilkų (palyginti, 2016 m. buvo maždaug 14 300), o Europoje (išskyrus Baltarusiją ir Rusijos Federaciją) vilkų skaičius veikiausiai viršija 21 500 (palyginti, 2016 m. buvo maždaug 17 000)[12]. LCIE tyrimo duomenimis, 19 iš 34 šalių nurodė, kad vilkų skaičius didėja, o apie mažėjančius skaičius pranešė tik 3 šalys – visos Dinarų ir Balkanų regione[13]. ES 17-oje iš 24 ES valstybių narių, kuriose yra vilkų, jų populiacijos didėjo, o kitose 7-iose buvo stabilios arba svyravo. Todėl LCIE nusprendė, kad vilkų nemažėja nė vienoje ES valstybėje narėje.

---

8 *Action Plan for the conservation of the wolves (Canis lupus) in Europe* (Vilkų (*Canis lupus*) išsaugojimo Europoje veiksmų planas), Europos Taryba, 2000 m. – T-PVS(2000)23 (https://rm.coe.int/1680746b76).

9 *Report on the conservation status and threats for wolf (Canis lupus) in Europe* (Ataskaita dėl vilkų (*Canis lupus*) išsaugojimo būklės ir jiems kylančių grėsmių Europoje), Europos Taryba, 2005 m., T-PVS/Inf (2005) 16 (Microsoft Word - inf16e_2005 Conservation Threats Wolf.doc (coe.int)).

10 *Assessment of the conservation status of the Wolf (Canis lupus) in Europe* (Vilkų (*Canis lupus*) išsaugojimo būklės Europoje vertinimas), Europos Taryba, 2022 m., T-PVS/Inf(2022)45 (https://rm.coe.int/inf45e-2022-wolf-assessment-bern-convention-2791-5979-4182-1-2/1680a7fa47).

11 *Assessment of the conservation status of the Wolf (Canis lupus) in Europe* (Vilkų (*Canis lupus*) išsaugojimo būklės Europoje vertinimas), Europos Taryba, 2022 m., T-PVS/Inf(2022)45 (https://rm.coe.int/inf45e-2022-wolf-assessment-bern-convention-2791-5979-4182-1-2/1680a7fa47).

12 *Assessment of the conservation status of the Wolf (Canis lupus) in Europe* (Vilkų (*Canis lupus*) išsaugojimo būklės Europoje vertinimas), Europos Taryba, 2022 m., T-PVS/Inf(2022)45 (https://rm.coe.int/inf45e-2022-wolf-assessment-bern-convention-2791-5979-4182-1-2/1680a7fa47).

13 Bosnija ir Hercegovina, Juodkalnija ir Šiaurės Makedonija.

2022 m. LCIE atlikus vertinimą Berno konvencijos tikslais, taip pat atnaujinti 2018 m. atlikti IUCN raudonosios knygos kriterijų vertinimai[14]. LCIE laikėsi nuomonės, kad vilkai tiek Europos, tiek 27 ES valstybių narių lygmenimis laikytini „nekeliančiais susirūpinimo“, panašiai kaip ir pagal 2018 m. Raudonosios knygos vertinimą. 2022 m. LCIE vertinime daroma išvada, kad „*dėl didelių skaičių ir pastaraisiais dešimtmečiais vykusių pokyčių galima daryti išvadą, kad per pastarąjį dešimtmetį vilkų skaičius Europoje padidėjo, o apskritai teigiamos tendencijos atrodo stabilios arba didėjančios. Išsaugojimo būklė Europos mastu neabejotinai palanki, taigi vertinant žemyno mastu ši rūšis pagal IUCN raudonosios knygos sistemą gali būti klasifikuojama kaip „nekelianti susirūpinimo“.*

Dėl devynių Europos vilkų subpopuliacijų LCIE pažymėjo, kad jos didėja visame žemyne, išskyrus Pirėnų pusiasalio subpopuliaciją, kuri yra stabili, ir Dinarų bei Balkanų subpopuliaciją, kurios tendencija nežinoma. 2022 m. LCIE vertinime padaryta išvada, kad trys subpopuliacijos laikytinos „nekeliančiomis susirūpinimo“, penkios – „beveik gresiančiomis išnykti“, o viena – Skandinavijos subpopuliacija – priskiriama prie „pažeidžiamų“ kategorijos. Taigi padėtis dar geresnė, palyginti su 2018 m. Raudonosios knygos vertinimu, pagal kurį trys subpopuliacijos – Skandinavijos, Vidurio Europos ir Vakarų bei Centrinių Alpių – dėl riboto populiacijos dydžio buvo įvertintos kaip pažeidžiamos.

ES lygmeniu 2019 m. valstybių narių pagal Buveinių direktyvos 17 straipsnį pateiktomis ataskaitomis grindžiamas naujausias vilkų išsaugojimo būklės vertinimas[15] apėmė 2013–2018 m. laikotarpį. Pranešta, kad vilkų esama 21 ES šalyje, ir apskaičiuota, kad bendra jų populiacija ES tuo metu buvo maždaug 11 000–17 000 individų (geriausia vertė – 13 492 vilkai). Iš ataskaitų matyti, kad šios rūšies išsaugojimo būklė 18-oje iš 39-ių biogeografinių regionų nacionalinių dalių, kuriose aptikta ši rūšis, yra palanki. Net jei tuo metu išsaugojimo būklė keliose biogeografinių regionų nacionalinėse dalyse vis dar buvo nepalanki, 2019 m. pagal Buveinių direktyvos 17 straipsnį pateiktose valstybių narių ataskaitose taip pat nurodyta, kad populiacijos dydžio, rūšies buveinės ir rūšies paplitimo arealo tendencija visuose biogeografiniuose regionuose daugiausia buvo stabili arba teigiama, o tai patvirtina, kad rūšis ir toliau rekolonizuoja tam tikras savo natūralaus paplitimo arealo dalis. Nors vilkų populiacijos, buveinės ir paplitimo arealo didėjimas yra teigiami pokyčiai, tai savaime nereiškia, kad atitinkamu geografiniu lygmeniu (nacionaliniu arba ES biogeografiniu) išsaugojimo būklė yra palanki, nes reikia atsižvelgti ir į kitus elementus, pavyzdžiui, pakankamą populiacijų ir paplitimo arealo dydį (referencines vertes), įprastą populiacijos struktūrą ir palankias ateities perspektyvas. ES biogeografinių regionų lygmeniu atlikus vertinimą nustatyta, kad šios rūšies išsaugojimo būklė 6 ES biogeografiniuose regionuose buvo nepalanki ir netinkama, o viename – Alpių biogeografiniame regione – palanki.

2023 m. atliekant išsamią vilkų būklės ES analizę[16] apžvelgti turimi rūšies moksliniai duomenys, ES valstybių narių nacionalinių institucijų pateikti duomenys, taip pat renkant tikslinius duomenis surinkti atitinkami duomenys. Šios analizės rezultatai patvirtina populiacijos didėjimo tendenciją ir vykstančią vilkų paplitimo arealo plėtrą. Apskaičiuota, kad 2023 m. ES iš viso buvo maždaug 20 300 vilkų[17]. Tai yra daugiau nei maždaug 19 000 vilkų, kaip 2022 m. rugsėjo mėn. apskaičiavo LCIE, ir viršija maždaug 11 000–17 000 individų populiaciją, kaip nurodyta pagal Buveinių direktyvos 17 straipsnį pateiktose 2013–2018 m.

---

14 Vilkų IUCN raudonosios knygos vertinimas, 2018 m. (*Canis lupus* (pilkasis vilkas) (iucnredlist.org)).

15 https://nature-art17.eionet.europa.eu/article17/species/summary/?period=5&group=Mammals&subject=Canis+lupus&region

16 Blanco J. C., Sundseth K. (2023), *The situation of the wolf (Canis lupus) in the European Union – an In-depth Analysis* (Išsami vilkų (*Canis lupus*) padėties Europos Sąjungoje analizė), N2K grupės ataskaita Aplinkos generaliniam direktoratui, Europos Komisija, http://data.europa.eu/doi/10.2779/187513.

17 Blanco J. C., Sundseth K. (2023), *The situation of the wolf (Canis lupus) in the European Union – an In-depth Analysis*, N2K grupės ataskaita Aplinkos generaliniam direktoratui, Europos Komisija, http://data.europa.eu/doi/10.2779/187513.

ataskaitose. Tai taip pat daugiau nei ankstesnis 2012 m. įvertis, kai buvo nustatyta, kad ES yra 11 193 vilkai[18]. Atlikus išsamią analizę padaryta išvada, kad populiacijos didėja daugumoje ES valstybių narių. Pastarųjų kelerių metų stebėsenos rezultatus turinčių 10 ES valstybių narių duomenys rodo, kad per pastaruosius dvejus ar trejus metus populiacijos gerokai išaugo visose valstybėse narėse, išskyrus vieną[19]. Be to, 2023 m. visose 24-ose vilkų populiacijų turinčiose ES valstybėse narėse, išskyrus Liuksemburgą, aptikta besiveisiančių gaujų.

Tai, kad pastaraisiais dešimtmečiais visame Europos žemyne vilkų populiacijos ir vilkų paplitimo arealas sėkmingai atsikuria, taip pat rodo, kad rūšis puikiai prisitaiko. Aiškiai užfiksuotas vilkų gebėjimas rekolonizuoti regionus sparčiai augant iš pradžių nedidelei populiacijai taip pat liudija rūšies atsparumą[20]. LCIE pažymėjo, kad perspektyvos nurodomos teigiamos[21] ir numatoma, kad beveik visos devynios subpopuliacijos plėsis toliau.

Grėsmės ir teisinės apsaugos statusas

Vilkams kyla daug ir įvairių grėsmių. Dažniausiai ES valstybių narių 2013–2018 m. laikotarpiu nurodytas neigiamas veiksnys[22] – „neteisėtas šaudymas ar žudymas“. Šis ir ketvirtoje vietoje nurodytas neigiamas veiksnys „gyvūnų nuodijimas“ susiję su vilkų brakonieriškos medžioklės problema. Antroje vietoje nurodytas „kelių, takų, geležinkelių ir susijusios infrastruktūros poveikis“ apima tiesiogines žūtis per eismo įvykius ir galimą populiacijų suskaidymą. Kaip neigiami veiksniai taip pat dažnai nurodoma „sąveika su žemės ūkio veikla“ ir „medžioklė“. Randasi ir naujų grėsmių – be kita ko, pasienio tvoros, taip pat vilkų ir šunų hibridizacija.

Kai kurios šių neigiamų veiksnių keliamos problemos tiesiogiai sprendžiamos nustačius draudimą tyčia žudyti ir trikdyti gyvūnus, taip pat tyčia ardyti ar naikinti pagal II priedėlį griežtai saugomų rūšių veisimosi ir poilsio vietas, kaip nustatyta Konvencijos 6 straipsnyje.

Nors III priedėlyje išvardytoms rūšims tokie draudimai netaikomi, joms taikoma rūšių apsauga pagal Konvencijos 7 straipsnį ir 2 straipsnyje nustatytas bendras įpareigojimas.

Konvencijos 7 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad Susitariančiosios Šalys „*imasi įstatyminių ir reglamentuotų priemonių, nukreiptų ir reikalingų globoti laukinės faunos rūšis, išvardytas III priedėlyje*“. Pagal Konvencijos 7 straipsnio 2 dalį tokių rūšių „*naudojimas <...> yra reglamentuotas tokiu būdu, kad būtų išlaikytas jų populiacijų egzistavimas už pavojingos ribos, atsižvelgiant į 2 straipsnio nuostatą*“. Konvencijos 7 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad tokia apsauga sudaryta iš „*a) draudimo periodo nustatymo ir (arba) kitų eksploatavimo ribojimo priemonių; b) eksploatacijos laiko ar vietovės draudimo, kad būtų sudarytos sąlygos egzistuojančioms populiacijoms išlikti patenkinamame lygyje; c) reglamentavimo <...> parduoti, siūlyti pirkti, įsigyti, transportuoti laukinius gyvūnus – gyvus ir negyvus*“.

---

18 Boitani *et al*. (2015), *Key actions for Large Carnivore populations in Europe* (Pagrindiniai veiksmai dėl stambiųjų plėšrūnų populiacijų Europoje), Taikomosios ekologijos institutas (Roma, Italija), https://circabc.europa.eu/ui/group/3f466d71-92a7-49eb-9c63-6cb0fadf29dc/library/7858bea4-148d-461d-9ad0-e8736da91b5a/details.

19 2.4.2 lentelė. Vilkų tendencijos pastaraisiais keleriais metais tam tikrose ES valstybėse narėse, Blanco J. C., Sundseth K. (2023), *The situation of the wolf (Canis lupus) in the European Union – an In-depth Analysis*, N2K grupės ataskaita Aplinkos generaliniam direktoratui, Europos Komisija, http://data.europa.eu/doi/10.2779/187513.

20 Žr. spartaus didėjimo (tiek populiacijos, tiek paplitimo arealo) pavyzdžių Prancūzijoje (https://www.loupfrance.fr/suivi-du-loup/situation-du-loup-en-france/) ir Vokietijoje (https://www.dbb-wolf.de/wolf-occurrence/confirmed-territories/map-of-territories).

21 *Assessment of the conservation status of the Wolf (Canis lupus) in Europe* (Vilkų (*Canis lupus*) išsaugojimo būklės Europoje vertinimas), Europos Taryba, 2022 m., T-PVS/Inf(2022)45 (https://rm.coe.int/inf45e-2022-wolf-assessment-bern-convention-2791-5979-4182-1-2/1680a7fa47) ir pagal Buveinių direktyvos 17 straipsnį pateiktos atskaitos.

22 https://nature-art17.eionet.europa.eu/article17/species/summary/?period=5&group=Mammals&subject=Canis+lupus&region

Pagal Europos laukinės gamtos ir gamtinės aplinkos apsaugos konvencijos aiškinamosios ataskaitos[23] 7 straipsnį „*Susitariančiosios šalys įpareigojamos užtikrinti III priedėlyje nurodytos faunos apsaugą. Vis dėlto, atsižvelgiant į tai, kad tam tikroje valstybėje šios rūšys gali būti visos skirtingu mastu teisėtai naudojamos, Konvencijoje neatmetama galimybė kiekvienai Susitariančiajai Šaliai leisti tokį naudojimą su sąlyga, kad tai paveiks tik tas rūšis, kurioms jos teritorijoje nekyla grėsmė, ir jei toks naudojimas nekelia pavojaus atitinkamai gyvūnų populiacijai. Tai darydama Susitariančioji Šalis privalo prižiūrėti naudojimą ir prireikus nustatyti griežtesnes priemones. Šis straipsnis parengtas taip, kad Susitariančiosios Šalys galėtų lanksčiai priimti sprendimus dėl rūšių, kurioms kartais nekyla tiesioginė grėsmė. Įgyvendindamos šią nuostatą Susitariančiosios Šalys, vadovaudamosi 2 straipsniu, privalo atsižvelgti į porūšius ir veisles, kuriems kyla pavojus vietoje, nors Europos lygmeniu joms negresia išnykti.*“

Todėl pirmiau minėtų su medžiokle ir brakonieriavimu susijusių neigiamų veiksnių keliamos problemos taip pat turėtų būti sprendžiamos priemonėmis, kurių imamasi pagal Konvencijos 7 straipsnį (reglamentuojant medžioklę ir užtikrinant kovos su brakonieriavimu teisės aktų vykdymą). Pagrindinis su šiomis grėsmėmis susijęs abiejų tvarkų skirtumas – tai, kad pagal III priedėlyje išvardytų rūšių apsaugos tvarką suteikiama daugiau lankstumo dėl atitinkamų priemonių, kurias turi įdiegti Susitariančiosios Šalys. Pabrėžtina, kad tokiomis atitinkamomis priemonėmis vis vien turėtų būti užtikrinama rūšių apsauga ir jos apsaugomos nuo pavojų, kaip reikalaujama Konvencijos 7 straipsnio 1 ir 2 dalyse. Todėl Komisija teigia, kad jei Susitariančiosioms Šalims imantis atitinkamų priemonių bus laikomasi Konvencijos 7 straipsnio, vilkams kylančios grėsmės, pavyzdžiui, dėl medžioklės ir brakonieriavimo, ir toliau bus pakankamai mažinamos net perkėlus rūšį į Konvencijos III priedėlį. Be to, pagal Konvencijos 8 straipsnį, draudimas naudoti tam tikrus Konvencijos IV priedėlyje nurodytus gaudymo ir žudymo būdus yra taikomas ir Konvencijos II ir III priedėliuose išvardytoms rūšims.

Kitos grėsmės, pavyzdžiui, tiesioginės žūtys per eismo įvykius, nėra šalinamos nei priemonėmis, kurių reikalaujama pagal II priedėlyje išvardytoms rūšims taikomą griežtos apsaugos tvarką, nei priemonėmis, kurių reikalaujama pagal III priedėlyje išvardytoms rūšims taikomą apsaugos tvarką.

Be to, kaip nurodyta 2012 m. lapkričio 30 d. Nuolatinio komiteto priimtoje Berno konvencijos rekomendacijoje Nr. 163 (2012 m.) dėl didėjančių stambiųjų plėšrūnų populiacijų valdymo Europoje, Berno konvencijos Susitariančiosios Šalys raginamos prireikus bendradarbiauti su kitomis valstybėmis, kuriose bendrai gyvena tos pačios populiacijos, kad išlaikytų jas sveikas ir užtikrintų palankią jų išsaugojimo būklę. Vilkų rūšį įtraukus į Konvencijos III priedėlį toks bendradarbiavimas, apimantis sambūvio užtikrinimo ir apsaugos priemones, tebėra būtinas ir aktualus.

3.3. Socialiniai ir ekonominiai motyvai

Toliau plečiantis vilkų paplitimo arealui ir vilkams rekolonizuojant naujas teritorijas, daugėja sambūvio su žmogaus veikla konfliktų, visų pirma dėl vilkų daromos žalos gyvuliams. Reikšmingai išaugusią žalą patiria vis daugiau regionų tiek ES valstybėse narėse, tiek Berno konvencijos Susitariančiosiose Šalyse, kurios nėra ES narės. Pagrindinė konfliktų su žmonėmis priežastis – vilkų daroma žala gyvuliams didėjant rūšies paplitimo arealui ir populiacijai. Su vilkų paplitimo arealo plėtra ir naujų teritorijų rekolonizavimu susijusios

[23] *Explanatory Report to the Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats* (Europos laukinės gamtos ir gamtinės aplinkos apsaugos konvencijos aiškinamoji ataskaita) (https://rm.coe.int/16800ca431).

finansinės ir socialinės sąnaudos palaipsniui auga ir išliks reikšmingos siekiant išvengti vilkų daromos žalos gyvuliams ir atlyginti tokią žalą.

2023 m. atliekant išsamią vilkų būklės analizę surinkti duomenys apie incidentų dažnumą rodo, kad ES vilkų daroma žala didėja. Visų pirma, remiantis naujausiais turimais valstybių narių duomenimis[24] apskaičiuota, kad vilkai ES per metus pražudo mažiausiai 65 500 gyvulių, iš jų 73 proc. avių ir ožkų, 19 proc. galvijų ir 6 proc. mėsai auginamų arklių bei asilų. Suomijoje ir Švedijoje taip pat pražudoma pusiau naminių šiaurinių elnių (2022 m. – 1 261 Suomijoje ir nežinomas skaičius Švedijoje). Šie skaičiai didesni, nei nurodyta 2022 m. LCIE tyrime, kuriame buvo nustatyta, kad ES kasmet pražudoma 53 530 gyvulių[25], tačiau šį reikšmingą skirtumą iš dalies gali lemti skirtingi sprendimai dėl 2022 m. vilkų padarytos žalos kompensavimo, taigi ir registravimo.

Nors šių duomenų negalima tiesiogiai palyginti, atrodo, kad išaugus vilkų populiacijai apskritai žala gyvuliams padidėjo, o tai patvirtina, kad svarbu investuoti į veiksmingas prevencines priemones. Dėl padidėjusios žalos gyvuliams kai kuriuose ES regionuose ši rūšis taip pat tapo mažiau priimtina. Nors ES lygmeniu vilkų poveikis gyvuliams nedidelis, o bendra žala gyvuliams šalių lygmeniu toleruotina, dėl jų susitelkimo vietos lygmeniu tam tikros vietovės gali patirti didelį neigiamą poveikį, o tai gali turėti emocinių padarinių gyvulių savininkams ir netiesioginių ekonominių nuostolių, kuriuos sunku kiekybiškai įvertinti. Kai kuriose vietovėse kartotinė žala gyvuliams gali tapti papildomu iššūkiu ganyklinei gyvulininkystei, kultūros paveldui ir kaimo bendruomenių gyvensenai, todėl reikia specialios paramos veiksmingoms prevencinėms priemonėms diegti[26]. Iš tiesų ekstensyvioji gyvulininkystė yra labai svarbi siekiant išlaikyti ir išsaugoti didelės įvairovės žemės ūkio ekosistemas, pavyzdžiui, daugiamečius žolynus. Be to, ganyklinė gyvulininkystė yra tradicinė veikla, mūsų socialinio paveldo dalis ir vienas iš kalnuotų bei atokių kaimo vietovių ekonomikos pagrindinių elementų.

Šiuo pasiūlymu Berno konvencijos Susitariančiosioms Šalims bus sudaromos sąlygos dar lanksčiau spręsti padidėjusios žalos klausimus ir galimus socialinio ir ekonominio pobūdžio konfliktus, susijusius su vilkais tam tikrose teritorijose, kartu toliau siekiant tikslo ES užtikrinti palankią visų vilkų populiacijų išsaugojimo būklę.

3.4. Išvada

Atrodo pagrįsta siūlyti iš dalies pakeisti Berno konvencijos priedėlius perkeliant vilkų (*Canis lupus*) rūšį iš Konvencijos II priedėlio (griežtai saugomos faunos rūšys) į III priedėlį (saugomos faunos rūšys). Toks sprendimas atrodo tinkamas visų pirma atsižvelgiant į dabartines populiacijos būklės tendencijas ir apsaugos lygį, kuris yra užtikrinamas taikant rūšių apsaugos tvarką pagal Konvencijos III priedėlį kartu su 2, 7 ir 8 straipsniais.

Toks pasiūlymas iš esmės atitinka poziciją, kurią Europos Parlamentas išreiškė savo 2022 m. lapkričio 24 d. rezoliucijoje[27].

---

24 Valstybių narių suvestiniai duomenys, 2023 m. surinkti už skirtingus metus nuo 2017 iki 2022 m., priklausomai nuo valstybės narės.

25 Valstybių narių suvestiniai duomenys, 2023 m. surinkti už skirtingus metus nuo 2017 iki 2021 m., priklausomai nuo valstybės narės.

26 Blanco J. C., Sundseth K. (2023), *The situation of the wolf (Canis lupus) in the European Union – an In-depth Analysis*, N2K grupės ataskaita Aplinkos generaliniam direktoratui, Europos Komisija, http://data.europa.eu/doi/10.2779/187513

27 https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0423_LT.html

Įsigaliojus Berno konvencijos priedėlių daliniam pakeitimui (dėl vilkų rūšies perkėlimo iš II priedėlio į III priedėlį), Sąjungai būtų leidžiama pakoreguoti atitinkamus Buveinių direktyvos priedus, kad jie atitiktų žemesnį vilkų rūšies apsaugos lygį pagal jos vidaus teisinę tvarką.

4. TEISINIS PAGRINDAS

4.1. Procedūrinis teisinis pagrindas

4.1.1. Principai

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 218 straipsnio 9 dalyje numatyti sprendimai, kuriais „*nustatomos pozicijos, kurios Sąjungos vardu priimamos susitarimu įsteigtame organe, kai tam organui reikia priimti teisinę galią turinčius aktus, išskyrus aktus, papildančius arba pakeičiančius susitarimo institucinę struktūrą*“.

Sąvoka „*teisinę galią turintys aktai*“ apima aktus, turinčius teisinę galią pagal aptariamą organą reglamentuojančias tarptautinės teisės normas. Ji taip pat apima priemones, kurios nėra privalomos pagal tarptautinę teisę, tačiau „*gali stipriai paveikti Sąjungos teisės akto leidėjo priimamų teisės aktų [...] turinį*“[28].

4.1.2. Taikymas aptariamuoju atveju

Nuolatinis komitetas yra pagal Konvenciją įsteigtas organas.

Aktai, kuriuos turi priimti Nuolatinis komitetas, yra teisinę galią turintys aktai. Numatomi aktai bus privalomi pagal tarptautinę teisę, vadovaujantis Konvencijos 6 ir 7 straipsniais. Numatomais aktais Konvencijos institucinė struktūra nepapildoma ir nekeičiama.

Todėl siūlomo sprendimo procedūrinis teisinis pagrindas yra SESV 218 straipsnio 9 dalis.

4.2. Materialinis teisinis pagrindas

4.2.1. Principai

Sprendimo pagal SESV 218 straipsnio 9 dalį materialinis teisinis pagrindas pirmiausia priklauso nuo numatomo akto, dėl kurio Sąjungos vardu nustatoma pozicija, tikslo ir turinio. Jeigu numatomu aktu siekiama dviejų tikslų arba jį sudaro dvi dalys ir jeigu vieną iš tų tikslų ar dalių galima laikyti pagrindiniu tikslu arba pagrindine dalimi, o kita dalis ar kiti tikslai yra tik papildomi, sprendimas pagal SESV 218 straipsnio 9 dalį turi būti grindžiamas tik vienu materialiniu teisiniu pagrindu – tuo, kurio reikalauja pagrindinis ar svarbesnis tikslas arba dalis.

4.2.2. Taikymas aptariamuoju atveju

Pagrindinis numatomo akto tikslas ir turinys yra susiję su aplinka.

Todėl siūlomo sprendimo materialinis teisinis pagrindas yra SESV 192 straipsnio 1 dalis.

4.3. Išvada

Siūlomo sprendimo teisinis pagrindas turėtų būti SESV 192 straipsnio 1 dalis kartu su SESV 218 straipsnio 9 dalimi.

5. NUMATOMO AKTO SKELBIMAS

Nuolatinio komiteto aktais būtų iš dalies pakeisti Konvencijos II ir III priedėliai, todėl, jei jie bus priimti, juos tikslinga paskelbti *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

[28] 2014 m. spalio 7 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Vokietija / Taryba*, C-399/12, ECLI:EU:C:2014:2258, 61–64 punktai.

2023/0469 (NLE)

Pasiūlymas

TARYBOS SPRENDIMAS

dėl pozicijos, kurios Europos Sąjungos vardu turi būti laikomasi dėl pasiūlymų iš dalies pakeisti Europos laukinės gamtos ir gamtinės aplinkos apsaugos konvencijos II ir III priedėlius pateikimo rengiantis Konvencijos nuolatinio komiteto posėdžiui

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 192 straipsnio 1 dalį kartu su 218 straipsnio 9 dalimi,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,

kadangi:

(1) Sąjunga Europos laukinės gamtos ir gamtinės aplinkos apsaugos konvenciją (Berno konvenciją) (toliau – Konvencija) sudarė Tarybos sprendimu 82/72/EEB[29], o ji įsigaliojo 1982 m. rugsėjo 1 d.;

(2) pagal Konvencijos 17 straipsnį Nuolatinis komitetas gali priimti sprendimą iš dalies pakeisti Konvencijos priedėlius;

(3) pagal Konvencijos 17 straipsnį pakeitimų pasiūlymų pateikimo terminas – bent du mėnesiai iki Nuolatinio komiteto posėdžio. Kaip Konvencijos Susitariančioji Šalis, Sąjunga gali siūlyti tiš dalies pakeisti tuos priedėlius;

(4) atsižvelgiant į Nuolatinio komiteto rekomendaciją Nr. 56 (1997 m.) dėl gairių, į kurias reikia atsižvelgti teikiant pasiūlymus iš dalies pakeisti Konvencijos I ir II priedėlius ir priimant pakeitimus[30], atitinkami motyvai, kuriais remiantis rūšys įtraukiamos į Konvencijos priedėlius, be kita ko, yra ekologiniai ir moksliniai veiksniai, kaip antai išsaugojimo būklė, populiacijų tendencijos ir grėsmės;

(5) 2 straipsnyje nustatytas Konvencijos tikslas pasiekti tokį populiacijos lygį, kuris „reikalingas ekologiniu, moksliniu ir kultūriniu požiūriu, atsižvelgiant taip pat į ekonominį bei rekreacinį reikalingumą <...>“, ir nurodytos platesnės Konvencijos Susitariančiųjų Šalių taikomų priemonių aplinkybės. Į šį tikslą galima atsižvelgti siūlant iš dalies pakeisti Berno konvencijos priedėlius;

(6) pastaruosius kelis dešimtmečius stebima teigiama vilkų išsaugojimo būklės tendencija. Vilkai visame žemyne sėkmingai atsigavo: gerokai išsiplėtė rūšies paplitimo arealas ir reikšmingai padidėjo populiacija – apskaičiuota, kad ES per 10 metų populiacijos lygiai beveik padvigubėjo (nuo 11 193 2012 m. ir 11 000–17 000 2019 m. iki 20 300

---

29 OL L 38, 1982 2 10, p. 1.

30 *Recommendation No. 56 (1997) concerning guidelines to be taken into account while making proposals for amendment of Appendices I and II of the Convention and while adopting amendments* (Rekomendacija Nr. 56 (1997 m.) dėl gairių, į kurias reikia atsižvelgti teikiant pasiūlymus iš dalies pakeisti Konvencijos I ir II priedėlius ir priimant pakeitimus) (pateikiama https://rm.coe.int/168074680c).

2023 m.). Pranešama, kad populiacijos visame žemyne nuolat auga [31]. Nepaisant vilkų rūšiai vis dar kylančių grėsmių, tai, kad jų populiacijos sėkmingai atsikuria, o paplitimo arealas Europos žemyne pastaraisiais dešimtmečiais didėja, rodo, kad rūšis geba puikiai prisitaikyti ir yra atspari;

(7) vis dėlto Europoje toliau plečiantis vilkų paplitimo arealui ir vilkams rekolonizuojant naujas teritorijas daugėja su sambūviu su žmonių veikla susijusių socialinių ir ekonominių problemų, ypač dėl žalos gyvuliams, kuri yra pasiekusi reikšmingą lygį ir kurią patiria vis daugiau regionų ir ES valstybių narių bei kitų šalių;

(8) naujausiais populiacijos dydžio duomenimis, gautais 2022 m. pagal Europos stambiųjų plėšrūnų iniciatyvą (LCIE) Berno konvencijos tikslais atlikus vilkų būklės vertinimą ir 2023 m. išsamią vilkų būklės Europos Sąjungoje analizę, gauta pakankamai įrodymų, kuriais remiantis būtų galima pakoreguoti vilkų (*Canis lupus*) apsaugos statusą pagal Konvenciją;

(9) todėl tikslinga pakoreguoti vilkų rūšies apsaugos lygį. Vilkų rūšiai turėtų būti taikoma III priedėlyje nurodytoms rūšims numatoma ir pagal Konvencijos 7 straipsnį nustatyta apsauga;

(10) taip pakoregavus apsaugos lygį būtų sudarytos sąlygos lanksčiau spręsti didėjančias su vilkais susijusias socialines ir ekonomines problemas, kylančias Europoje nuolat plečiantis jų paplitimo arealui ir jiems rekolonizuojant naujas teritorijas;

(11) kaip nurodyta 2012 m. lapkričio 30 d. Nuolatinio komiteto priimtoje Berno konvencijos rekomendacijoje Nr. 163 (2012) dėl didėjančių stambiųjų plėšrūnų populiacijų valdymo Europoje, Berno konvencijos Susitariančiosios Šalys raginamos prireikus bendradarbiauti su kitomis valstybėmis, kuriose bendrai gyvena tos pačios populiacijos, kad išlaikytų jas sveikas ir užtikrintų palankią jų išsaugojimo būklę. Vilkų rūšį įtraukus į Konvencijos III priedėlį toks bendradarbiavimas, apimantis sambūvio užtikrinimo ir apsaugos priemones, tebėra būtinas ir aktualus;

(12) todėl, rengiantis 2024 m. įvyksiančiam 44-ajam Konvencijos nuolatinio komiteto posėdžiui arba ankstesniam neeiliniam posėdžiui, kurį Sąjunga gali paprašyti surengti, Sąjunga turėtų pateikti pasiūlymą iš dalies pakeisti Konvencijos II ir III priedėlius išbraukiant vilkus (*Canis lupus*) iš II priedėlio ir įtraukiant juos į III priedėlį;

(13) atsižvelgiant į tai, kad sprendimai dėl Konvencijos priedėlių pakeitimų Sąjungai bus privalomi, taip pat tikslinga nustatyti poziciją, kurios Sąjungos vardu turi būti laikomasi Nuolatinio komiteto posėdyje;

(14) pasiūlymas turėtų būti perduotas sekretoriatui svarstyti kitame Konvencijos nuolatinio komiteto posėdyje arba ankstesniame neeiliniame posėdyje, kurį Sąjunga gali paprašyti surengti,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

---

31 *Assessment of the conservation status of the Wolf (Canis lupus) in Europe* (Vilkų (*Canis lupus*) išsaugojimo būklės Europoje vertinimas), Europos Taryba, 2022 m., T-PVS/Inf(2022)45 (https://rm.coe.int/inf45e-2022-wolf-assessment-bern-convention-2791-5979-4182-1-2/1680a7fa47), taip pat Blanco J. C., Sundseth K. (2023 m.), *The situation of the wolf (Canis lupus) in the European Union – an In-depth Analysis* (Išsami vilkų (*Canis lupus*) padėties Europos Sąjungoje analizė), N2K grupės ataskaita Aplinkos generaliniam direktoratui, Europos Komisija, http://data.europa.eu/doi/10.2779/187513.

1. Komisija įgaliojama Konvencijos nuolatiniam komitetui Sąjungos vardu pateikti pasiūlymą vilkų (*Canis lupus*) rūšį iš II priedėlio „Griežtai saugomos faunos rūšys“ perkelti į III priedėlį „Saugomos faunos rūšys“.

2. Komisija šį pasiūlymą perduoda Konvencijos sekretoriatui.

2 straipsnis

Pozicija, kurios Sąjungos vardu turi būti laikomasi Berno konvencijos nuolatiniame komitete, yra pritarti vilkų (*Canis lupus*) išbraukimui iš Konvencijos II priedėlio ir jų įtraukimui į III priedėlį.

3 straipsnis

Atsižvelgdami į Nuolatinio komiteto posėdžio eigą, Sąjungos atstovai, pasikonsultavę su valstybėmis narėmis vietoje surengtuose koordinaciniuose susitikimuose, gali susitarti dėl 1 ir 2 straipsniuose nurodytų pozicijų koregavimo be papildomo Tarybos sprendimo.

3 straipsnis

Šis sprendimas skirtas Komisijai.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas / Pirmininkė